

KILAMÊN KURDÊN MESÎHÎ

Şaban Ok

KÛRT HRÎSTÎYAN EZGÎLER - *ANTHOLOGY OF KURDISH HYMNS*

KILAMÊN KURDÊN MESÎHÎ

Dema ku qala olên Kurdan tê kirin helbet Xrîstiyânî ne yekemîn ol e ku tê bîra mirovan. Lê dîroka dewlemend a Xrîstiyaniyê ya ku Anadolî Mezopotamyayê tê ditin li herêmen Kurdan jî xuya ye. Di sedsalên pêşîn ên Xrîstiyaniyê de Mezopotamya digel Misir û Sûriyeyê bûye yek ji navendên Xrîstiyaniyê ya li Rohhilata Navîn. Bi rastî hunera Xrîstiyânî, muzîk û edebiyata wê li vê herêmê dest pê kiriyê. Li gor dîrokanê Kurd Mihرداد Îzedî, endamên Xanedana Adiabene ya Kurd di sedsala pêncan de dev ji musevîbûne va berdâne û bûne Xrîstiyân û paşê dema di sedsala heftan de Îslamîyet derdike holê beşek mezin a herêma Kurdan xwe xwe Xrîstiyân bûne (1992: 163).

Piraniya Kurdan bi zaravayê Kurmancî diaxivin. Lê di dîrokê de guherînên olî bandor li ziman, çand û nasnameya Kurdan a etnikî jî kiriyê. Xrîstiyânên li qraliyeta Adiabene'yê di dîrên xwe de zimanê Aramî, ku wekî zimanê Îsa jî tê zanîn, bikar anîne. Paşê ku derbaşî Xrîstiyaniya Ermenî bûne dest bi axaftina zimanê Ermenî kirine û bûne xwedî nasnemeyeke cuda ya etnikî. Di roja me de gelek Kurdên ku bûne Xrîstiyân nasnameya xwe ya etnikî diparêzin û hin Kurdên Xrîstiyân jî bi zimanê xwe îbadetê dikin. KILAMÊN KURDÊN MESÎHÎ li Tirkîyeyê di vî warî de yekemîn xebata CD ye. Ev berhema ku nasnameya Kurdên Xrîstiyân ên ku bi Kurdî diaxivin xurtir dîke û têkîliya wan a bi mezhebên di ên Protestan re bi pêş dixê. Şaban Ok jî niha de wekî “Mezinê Îlahiyên Kurdên Xrîstiyân” tê qebûlkirin. Şaban Ok, bi zimanê zikmaki jî 150 zêdetir xudayî yê daye awaz kirin û bi vî awayê bûye pêşker ê teherî ya vî muzîk ê li Şerq û Xerb. Gelek enstrumanên muzîka gelêrî ya Kurdan ên wekî baxlema, balaban, kaval û dahol di nav vê albumê de çih girtine.

Ne tiştêk şaşwaz e ku antolojiya îlahiyên Kurdên Protestan heta niha nehatibe hilberandin. Li Komara Tirkîyeyê jî sala 1925'an heta destpêka salên 1990'î axavtin û weşangeriya bi Kurdî hatibû qedexekirin. Zimanê Kurdî hên di nav hin herêmen Kurdan de nehatiye standartkirin. Ji ber vê yekê dibe ku li hin herêman hin gotin baş neyên fêmkirin. Em hêvî dikin ku tevî vê awayê jî ev îlahiyên ku serdemek nû didin despêkîrîn di civaka Kurdan de bân teqdîrkirin û ecibandin. Di roja me de Kurdên Protestan ên ku bi Kurdî diaxivin li Tirkîye, Sûriye, Iraq, Ermenistan, Gurcistan, Kazakistan, Lubnan, Îsraîl, Rusya, Almanya û li Dewletên Yekbûyî yê Amerîkayê dijîn. Ez wekî etnomuzîkologek karim bêjim ku van stranan bi şewaza xwe ya cuda û hestên xwe yê xurt bandorek mezin li ser hiştin. Her îlahiyek hestên dilê bestekarê xwe yê şopinerê Îsa tînin ziman.

Referans

Izady, Mehrdad R. 1992. *A Concise Handbook: The Kurds*. Washington, DC: Taylor & Francis, Inc.

Sue Whittaker (Arizona, DYA û Stenbol, Tirkîye)

Bestekarê Kurd Şaban Ok li Turkiyeyê, li bajarê Amed (Diyarbakir) hatiye dinê. Vokalist û tembûrvan e. Di 15 saliya xwe de dest bi nivîsandina helbestan kiriye û di 30 saliya xwe de besteyên xwe yê ewil çêkiriye. Lê hunermend hestên xwe yê rastîn bi muzîka Kurdî ya Xrîstiyani kişif kiriye. Ew 150 kîlam çêkiriye. Şaban li dêrên cuda li Gürcistan, Danîmarka, û Ermenistan de konseran daye û herî dawî di bernameya televizyonê ya ku li Danîmarkayê hatiye çêkirin de rol girtiye. "KILAMÊN KURDÊN MESÎHÎ" yekemîn albuma studyoyê ya Şaban e. Hunermend di serî de ji bo xanima xwe Debora û kurê xwe Üsiv re û ji bo hemû kesên ku piştgiriya wî kirine re spasiyên xwe pêşkêş dike.

Bestekar buyîn li gorî min ji kurahiya ruhê mirov tê sefandin û bi heste kî giran li ser rêzên wî tê rijandin û ewder tije dike. Ev hest di dilê te de êdî ne reş, û ne jî spî, dinyayeke gelek rengin bar dike. Ne şeran, ne bêhez kirin, ne nefret, ne birçî bûn û ne hejarî. Wê gavê ew heyîna bilind yê ku min afirandiye û ji hemu mirovan re hezkirine kî kûr û bilind ku xweyî dike difikirim. Wê gavê her tiştî hêvî dikim, her tiştî diyax dikim, hestên min alav digirin û bi gotin û rêzan bi melodiyê re tê veguherandin.

Şaban Ok

TU BIKEVÎ TENGASIYÊ

Tu bikevî tengasiyê
Bangî Îsa bike, ewê were
Wê xilas bike ji tariyê
Bangî Îsa bike, ewê were

Tu teslim bike canê xwe
Barê giran li xwe bar neke
Ji gunehên xwe tobe bike
Bangî Îsa bike, ewê were

Werin secde bikin ji wî re
Ew Xudanê Cihûda yê şêr e
Şikir bikin ji navê wî re
Bangî Îsa bikin, ewê were

Ruhê Pîroz da hindava me
Wî got: "Ez her dem bi we re e"
Xudan digihije hewara me
Bangî Îsa bike, ewê were

Gotin û Muzik: Şaban Ok

TU PÎROZ Î

Navê te çiqas şêrîn e
Rehma te çiqas mezin e
Em heyrana hezkirina te ne
Kerem bike were, me teze bike

Dûbare:
Tu pîroz î, tu pîroz î
Em pesnê te didin ya Xudan
Tu pîroz î, tu pîroz î
Em pesnê te didin ya Xudan

Canê me çawa birçî dibe
Ruhê me weha tî û birçî ye
Bi Peyva xwe me têr bike
Tama wî ji hingiv şêrintir e

Gotin û Muzik: Şaban Ok

EWÊ LI SER TEXT RUNIŞTÎ

Ewê li ser text runiştî
Ew padişahê me ye
Deverû, biçin ser çokan
Biperizin ji Xudan re

Dûbare:

Halêlûya, Halêlûya
Bibêjin Halêlûya
Xilasî, rûmet û qûdret
Tev ji Xwedayê me re
Halêlûya, Halêlûya
Bibêjin Halêlûya

Ew Karîndarê her tiştî
Hikumdarîyê dike
Biçûk, mezin pesnê bidin
Ew Xilaskarê me ye

Gotin û Muzik: Şaban Ok

TU PÎROZ Î Û EM NAVÊ TE BILIND DIKIN

Tu pîroz î û em navê te
Bilind dikin, ey Mesîh
Erd û ezman deşt û çiyar
Pesnê te didin Mesîh

Dûbare:

Tu bê qusûr û bê gunehan
Ji bo me bûyî qurban
Êş û elem tev te kişand
Ji bo xilas bikî hemû gelan

Dîperizin em ji te re
Navê te bilind dikin
Bexê Xwedê tu hêja yî
Pesn û hemd ji te re dikin

Gotin û Muzik: Şaban Ok

ÇIMA XEMGÎN Î CANÊ MIN?

Çima xemgîn î, ey canê min
Bo çî dinale hinava min
Hêviya xwe bi Xwedê ve girêde
Çimkî ew Xilaskarê min e
Ezê dîsa werim hizura wî
Hemd û şikir bikim

Dubare:

Ronahî û rastiya xwe bişîne
Bila rê nîşanê min bidin
Min bibe çiyayê xwe yê pîroz
Li wir biperizim te

Çima xemgîn î, ey canê min
Bo çî dinale hinava min
Xwedê stargeh û hêza min e
Ewê dîsa alikariya min bike
Bi keremkarî wê li min binêre
Şîfayê bide canê min.

Gotin û Muzik: Şaban Ok

EY HEVAL LI DINYAYÊ

Ey heval li dinyayê
Tu digerî û bê çare yî
Xudan Îsa li Golgota
Gunehê te bar kir ser xwe

Ew mirinê qebûl kir
Ji bo ku tu nemirî
Jîn bû hilkişî ezman
Ji bo ku tu bigihîjî
Jiyana ebedî

Dubare:

Çavên xwe veke
Çavên xwe veke
Wê gavê tu yê bibinî
Qudreta Xwedayê hêzdar

Bawerî bi Îsa bîne
Ew çavkaniya zindî ye
Birinên te qenc dike
Xudan Mesîh jiyana bi xwe y

Vaye, ew li ber derî ye
Derî vekî, ewê bê cem te
Heger tû qebûl bikî
Wê gavê Ruhê Pîroz
Bikeve dilê te

Gotin û Muzik: Şaban Ok

BILA GELAN ŞA BIBIN

Bila gelan şa bibin
Ew jîn bû ji mirinê
Rabin bi çar hawirdor
Belav kin mizgînîyê

Ew Xilaskar Îsa ye
Bi xwe Kurê Xwedê ye
Ji bo kû em azad bin
Îsa canê xwe daye

Hemd ji Bexê Xwedê re
Destê me girt, berneda
Ew Ruhê Piroz da me
Hat rûnişt dilê me de

Gotin û Muzik: Şaban Ok

HER ROJ EM TÊNE BER TE

Her roj em têne ber te
Ji nûra te dil dişewite
Em gunehên xwe tînin ber te
Em gunehên xwe tînin ber te
Me bibexşine, ya Îsa Mesîh
Me bibexşine, ya Îsa Mesîh

Dubare:

Em dizanin tu me nadi şermê
Xwîna te jiyana daye me
Em bê çare nînin, tu bi rehm î
Em bê çare nînin, tu bi rehm î
Me paqij bike, ya Îsa Mesîh
Me paqij bike, ya Îsa Mesîh

Tu şivan î, em berxên te
Em diçêrin li zozanên te
Hemd û sena ji navê te re
Hemd û sena ji navê te re
Xilaskarê me, ya Îsa Mesîh
Xilaskarê me, ya Îsa Mesîh

Gotin û Muzik: Şaban Ok

ÎSA MESÎH YARÊ MIN E

Ji hezar salan û vir de
Hemû mirov jar û birîndar
Ji Adem û Hawa û vir de
Em gunehkar in û koledar

Dubare:

Îsa Mesîh yarê min e
Îsa Mesîh dostê min e
Îsa Mesîh Xûdanê min e
Îsa Mesîh Xilaskarê min e

Îsa Mesîh hat dinyayê
Ji bona me canê xwe da
Dest û lingên wî qul kirin
Em xilas bûn ji gûnehên xwe

Gotin û Muzik: Şaban Ok

ÎRO LI BAJARÊ DAWID

Îro li bajarê Dawid kêf û şahî ye
Milyaket li ezmanan dîlanê digirin
Zarokek pêçayî ye di afireki de
Ev zarok Xilaskarê hemû gelan e

Dubare:

Mizgîniya min li we
Xilaskarê me hat
Şivanan bikevin rê
Hemû netewan werin
Biperizin wî

Qralê me ne li text û ne li serayan e
Cîranê wî dewar û pez û mîya ne
Ev ji bo me kerem kir hate dinyayê
Em jî odeya dilê xwe vekin ji wî re

Şikir ya Xudan, te duaya min bihîst
Êdî çavê min xilaskirina te dît
Ev zarok ronahî ye ji bo hemû gelan
Bi saya Kurê Xwedê azad im, azad

Gotin û Muzik: Şaban Ok

KÜRT HRİSTİYAN EZGİLER

Kürtlerin dini inançlarını ele aldığımızda elbette akla gelen ilk inanç Hristiyanlık değildir, fakat Anadolu ve Mezopotamya'da gördüğümüz zengin Hristiyan geçmiş Kürt memleketlerinde de mevcuttur. Hristiyanlığın ilk yüzyılları boyunca Mezopotamya, Mısır ve Suriye ile birlikte Orta Doğu'nun Hristiyanlık merkezi olmuştur. Hristiyan sanatı, edebiyatı ve müziği aslında bu bölgelerde başlamıştır. Kürt tarihçi Mehrdad İzadi'nin notlarına göre Adiabene Kürt kraliyet ailesinin üyeleri beşinci yüzyılda Yahudilikten Hristiyanlığa geçmiş ve yedinci yüzyılda İslam ortaya çıktığında Güneydoğu Anadolu'nun büyük bir bölümü zaten Hristiyandı (1992:163).

Kürt halkının çoğu Kurmanji konuşmaktadır; fakat tarih boyunca Kürt toplumunda görülen dini değişimler genellikle dillerini, kültürlerini ve etnik kimlik algılarını etkilemiştir. Adiabene krallığında yaşayan Hristiyanların kiliselerinde kullanılan dil, İsa'nın dili olarak da bilinen Aramiceydi. Aynı sıralarda, Ermeni Hristiyanlığına geçen Kürtler Ermenice konuşmaya başlamış ve ayrı etnik bir kimliği sahiplenmişler.

Günümüzde İsa Mesih'i takip etmeyi seçen Kürtlerin çoğu kendi etnik kimliklerini muhafaza etmekte ve Kürt Hristiyan cemaatleri kendi dillerinde ibadet etmektedir. "KILAMÊN KURDÊN MESÎHÎ" Türkiye'de kendi türünde ilk CD dir. Kürt kültürünü ve müziğini tüm zenginliğiyle yansıtan bu eser Kurmanji konuşan Hristiyanların kimliğini güçlendirmeye ve diğer Protestan mezheplerle olan ilişkilerin ilerlemesine hizmet etmektedir. Şaban Ok şimdiden Türkiye'de "Kürt Hristiyan ilahilerin Babası" olarak bilinmektedir. Anadilinde 150'yi aşkın ilahi besteleyen Şaban Ok Doğu ve Batının karşımı ile yeni bir müzik tarzının da öncüsü olmuştur.

Kürt halk çalgıları olan bağlama, balaban, kaval ve davul dahil, bir çok enstrüman bu albümde boy göstermektedir. Kürt Protestan ilahilerinin bir derlemesi şimdiye kadar yayınlanmaması şaşırtıcı değildir. 1925'den 1990'ların başlarına kadar Türkiye Cumhuriyetinde Kürtçe konuşmak ya da yayın yapmak yasaklanmıştı. Kurmanji henüz farklı Kürt bölgeleri arasında standartlaştırılmamıştır, dolayısıyla bazı yörelerde sözlerin anlayışında bazı belirsizlikler olabilir. Umarım farklı algılanabilecek anlamlar bile bu çığır açan ilahilerin takdirini Kürt toplumunda olumsuz etkilemez. Bugün Kurmanji konuşan Kürt Protestanlar Türkiye, Suriye, Irak, Ermenistan, Gürcistan, Kazakistan, Lübnan, İsrail, Almanya, Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşamaktadır.

Bir yabancı ve bir etnomüzikolog olarak, bu ilahilerin benzersiz tarzı ve duygusal derinliği bende büyük bir hayranlık uyandırmaktadır. Her ezgi İsa'nın bir Kürt takipçisi olarak bestecinin kalbini ifade etmektedir.

Referans:

Izady, Mehrdad R. 1992. A Concise Handbook: The Kurds. Washington, DC: Taylor & Francis, Inc.

Sue Whittaker (Arizona-ABD ve İstanbul-Türkiye)

Türkiye, Diyarbakır doğumlu Şaban Ok bir Kürt besteci, vokalist ve bağlama çalgıcısıdır. 15 yaşında şiir yazmaya ve 30'lu yaşlarında ilk Türkülerini bestelemeye başlayan Şaban asıl tutkusunu 90'lı yılların sonuna doğru Kürt Hristiyan müziğiyle keşfetmiş. 150'yi aşkın ezgiyi besteleyen Şaban, çeşitli kiliselerde ve Ermenistan ve Gürcistan'da konserler verdi ve en son Danimarka'da çekilen 13 bölümlük bir televizyon programında rol almıştır. "KILAMÊN KURDÊN MESÎHÎ" Şaban'ın ilk stüdyo albümüdür. Sanatçı, başta eşi Debora ve oğlu Yusuf olmak üzere onu destekleyen herkese teşekkür etmektedir.

Benim için beste yazmak insan ruhunun derinliklerinde ortaya çıkan duyguların kaleme alışdır. Bu duygular kalpte bulunur, ne siyah ne de beyazlar ama birçok renkli dünyayı taşırlar. Savaşları, merhametsizlikleri, nefreti, açlığı veya yoksulluğu taşımazlar. İşte o anlarda beni yaratanın tüm insanlara beslediği sonsuz, engin ve yüce aşkı düşünürüm. O zaman ben her şeyi umut eder, her şeye karşı durabilirim. Duygularım alevlenir ve sözlerim şiir ve melodiye dönüşür.

Şaban Ok

SIKINTIYA DÜŞERSEN

Sıkıntıya düşersen
İsa'yı çağır O gelecek
Karanlıktan kurtaracak
İsa'yı çağır O gelecek

O'na teslim et canını
Ağır yükü yüklenme
Günahlarından tövbe et
İsa'yı çağır O gelecek

Gelin O'na secde edin
Rab Yahuda aslanıdır
Onun adına şükredin
İsa'yı çağırın O gelecek

Yüreğimize Kutsal Ruh'u verdi
Her an sizinle beraberim dedi
Rab çığlığımıza yetişir
İsa'yı çağır O gelecek

Söz ve Müzik: Şaban Ok

SEN KUTSALSIN

Adın ne kadar tatlıdır
Merhametin ne kadar büyüktür
Biz senin sevgine hayranız
Lütfet gel bizi tazele

Tekrar:
Sen Kutsalsın, Sen Kutsalsın
Sana övgü sunarız ya Rab
Sen Kutsalsın, Sen Kutsalsın
Sana övgü sunarız ya Rab

Canımız nasıl acıyorsa
Ruhumuz öyle aç ve susuzdur
Bizi Söz'ünle doyur
Tadı baldan tatlıdır

Söz ve Müzik: Şaban Ok

O TAHT ÜZERİNDE OTURAN

O taht üzerinde oturan
O bizim Kralımızdır
Yüzüstü yere kapanın
Rab'be tapının

Tekrar:

Haleluya, haleluya
Söyleyin haleluya
Kurtarış saygı ve kudret
Allah'ımıza özgüdür
Haleluya, haleluya
Söyleyin haleluya

O her şeye gücü yeten
Egemenlik sürüyor
Küçük büyük O'nu övün
O bizim Kurtarıcımızdır

Söz ve Müzik: Şaban Ok

SEN KUTSALSIN BİZ ADINI YÜCELTİRİZ

Sen kutsalsın ve biz adını
Yüceltiriz Ey Mesih
Merhametin ne kadar büyüktür
Biz senin sevgine hayranız
Lütfet gel bizi tazele

Tekrar:

Sen kusursuz, ve günahsız
Bizim için kurban oldun
Tüm elem ve acıyı Sen yüklendin
Bütün halklar kurtulsun diye

Sana tapıyoruz
Adını yüceltiriz
Tanrı Kuzu'su Sen layıksın
Sana hamd ve övgü sunarız

Söz ve Müzik: Şaban Ok

NEDEN ÜZGÜNSÜN EY CANIM?

Neden üzgünsün ey canım
Neden inler yüreğim
Umudunu Rab'be bağla
Çünkü O benim Kurtarıcım
Yine O'nun huzuruna geleceğim
Hamt ve şükredeceğim

Tekrar:

Gönder ışığı gerçeğini
Yol gösterebilir bana
Beni Kutsal dağına götür
Orada sana tapınayım

Neden üzgünsün ey canım
Neden inler yüreğim
Rab benim sığınağım ve gücümdür
O bana yine yardım edecek
Bana lütufla bakacak
Canıma şifa verecek

Söz ve Müzik: Şaban Ok

EY ARKADAŞ DÜNYADA

Ey arkadaş dünyada
Çaresiz dolaşıyorsun
Rab İsa golgotada
Günahlarını yükledi

O ölümü kabul etti
Sen ölmeyesin diye
Dirildi göğe yükseldi
Sen sonsuz yaşama
Kavuşasın diye

Tekrar:

Gözlerini aç
Gözlerini aç
O zaman göreceksin
Allah'ın güçlü kudretini

İsa'ya iman et
O diri kaynaktır
Yaralarını iyileştirir
Rab Mesih yaşamın kendisidir

İşte O kapının önündedir
Kapıyı açarsan O yanına gelecek
Eğer sen kabul edersen
O zaman Kutsal Ruh
Yüreğine yerleşecek

Söz ve Müzik: Şaban Ok

ULUSLAR SEVİNSİN

Uluslar sevensin
O ölümden dirildi
Kalkın dört bir yandan
Müjdeyi duyurun

O Kurtarıcı Mesih'tir
Kendisi Allah'ın Oğlu'dur
Biz kurtulalım diye
İsa canını verdi

Allah'ın Kuzu'suna hamt olsun
Elimizi tuttu ve bırakmadı
O bize Kutsal Ruh'u verdi
Gelip yüreğimize yerleşti

Söz ve Müzik: Şaban Ok

HER GÜN ÖNÜNE GELİRİZ

Her gün önüne geliriz
Nurundan yürek yanıyor
Günahlarımızı önüne getiririz
Günahlarımızı önüne getiririz
Bizi bağışla ey İsa Mesih
Bizi bağışla ey İsa Mesih

Tekrar:

Biliyoruz bizi utandırmazsın
Kanın bize yaşam verdi
Çaresiz değiliz merhametlisin
Çaresiz değiliz merhametlisin
Bizi temizle ey İsa Mesih
Bizi temizle ey İsa Mesih

Sen Çobansın, biz kuzularınız
Senin yaylalarında otlanınız
Sana hamt ve sena ederiz
Sana hamt ve sena ederiz
Kurtarıcımız ey İsa Mesih
Kurtarıcımız ey İsa Mesih

Söz ve Müzik: Şaban Ok

İSA MESİH YARİMDİR

Binlerce yıldan bu güne
Tüm insanlar sefil ve yaralı
Adem ve Havva'dan bugüne
Biz günahkarız ve köleyiz

Tekrar:

İsa Mesih yarimdir
İsa Mesih dostumdur
İsa Mesih Rabbim'dir
İsa Mesih Kurtarıcımdır

İsa Mesih geldi dünyaya
Bizim için canını verdi
El ve ayaklarını deldiler
Biz günahlarımızdan kurtulduk

Söz ve Müzik: Şaban Ok

BUGÜN DAVUT'UN KENTİNDE

Bugün Davut'un kentinde
Sevinç ve coşku var
Melekler göklerde dansediyor
Ahırda kundakta bir çocuk
Bu çocuk tüm ulusların Kuranıcısıdır

Tekrar:

Benim size müjdem var
Kurtarıcımız geldi
Çobanlar yola koyulun
Tüm uluslar gelin O'na tapının

Kralımız ne bir tahtta ne saraydadır
Komşuları davar, koyun ve keçilerdir
Bizim için lütfedip dünyaya geldi
Bizde yüreğimizdeki odayı O'na açalım

Şükür ya Rab duamı işittin
Gözlerim artık kurtuluşunu gördü
Bu çocuk tüm uluslar için bir ışık'tır
Allah'ın Oğlu sayesinde özgürüm özgür

Söz ve Müzik: Şaban Ok

ANTHOLOGY OF KURDISH HYMNS

Christianity is usually not the first thing that comes to mind when discussing the religion of Kurds. Yet, its history in Kurdish regions is similar to the other parts of Anatolia and Mesopotamia. During the first epoch of Christianity, Mesopotamia became one of the middle-Eastern Christian hubs along with Egypt and Syria that would stand for centuries. Christian, music, art and literature originated in these regions. Kurdish historian Mehrdad Izady notes that members of the royal Kurdish family of Adiabene converted from Judaism to Christianity in the fifth century, and when Islam appeared in the seventh century, the central area of the Kurdish homelands was for the most part Christian (1992:163).

The mother tongue for the majority of the Kurdish people is Kurmanji; but throughout their history, religious changes for Kurds generally involved corresponding changes of language, culture and their ethnic identity. Christians in the Adiabene empire spoke Aramaic as the ecclesiastical language, the language of Jesus. Following or in conjunction with this occurrence, Kurds who converted to Armenian Christianity spoke Armenian and claimed a separate ethnic identity.

More and more Kurds today, however, retain their ethnicity when they become followers of Jesus, for in their communities, they are worshipping in their own languages. KILAMÊN KURDÊN MESÎHÎ is the first CD of its kind in Turkey and represents music newly received into the range of Kurdish practices that will serve to strengthen the identity of Kurmanji-speaking Christians, positively affecting their culture and relations within the greater Protestant Church. Already Şaban Ok is being called "the Father of Kurdish Christian hymnology" in Turkey. He has written more than 150 worship songs in his mother tongue and in a new hybrid musical style blending Eastern and Western elements. Kurdish folk instruments featured in this album include the baxlema (plucked string instrument), balaban (wind instrument with a mouthpiece), kaval (end-blown flute) and dahol (bass drum).

It is not surprising that an anthology of Kurdish Protestant hymns has not been produced until now. In the Republic of Turkey, speaking and publishing in the Kurdish language was forbidden from 1925 into the early 1990s along with the broadcasting in Kurdish and the production of Kurdish recordings. The Kurmanji language is not yet standardized across different Kurdish localities, so there may be some ambiguity in the understanding of the songs' generic terminology. Hopefully, different meanings of such terms in different areas will not lessen the appreciation of these ground-breaking hymns by the people for whom they are intended. Today Kurmanji-speaking Kurdish Protestants live in Turkey, Syria, Iraq, Armenia, Georgia, Kazakhstan, Lebanon, Israel, Germany, Russia and the United States. As an outsider and an ethnomusicologist, I find these songs of great interest due to their unique style and depth of emotion. Each worship song expresses the composer's heart as a Kurdish follower of Jesus.

Reference

Izady, Mehrdad R. 1992. *A Concise Handbook: The Kurds*. Washington, DC: Taylor & Francis, Inc.

Sue Whittaker (Arizona-USA and Istanbul - Turkey)

Born in Diyarbakır, Turkey, Şaban Ok is a Kurdish songwriter, vocalist and baxlama player. He began writing poetry at 15 years of age and by his early 30s had crafted his first folk songs. In the late 90's he discovered his real passion, Kurdish Christian music. He has composed over 150 songs. He performed in churches in Armenia and Georgia, and most recently in Denmark where he played a role on TV in a series of 13 episodes. KILAMÊN KURDÊN MESİHÎ is Ok's first studio album. The artist wants to thank everyone who has supported him, his wife Deborah and his son Yusuf.

Songwriting for me is putting into verse the emotional weight that comes from sifting the depths of the human soul. This emotion is in the heart—neither black nor white, but carrying many colorful worlds. No war, lack of compassion, hate, hunger, nor poverty. It's at these moments that I think of the unending, deep, exalted love that the One who created me has for all people. At that time I hope all things; I can stand against anything. My emotions light on fire and my words turn into verse and melody.

Şaban Ok

CALL FOR JESUS, HE WILL SURELY ANSWER

If you are in need of help
Call for Jesus; he will surely answer
He will turn your darkness into light
Call for Jesus; he will surely answer

Relieve your mind of worry
And lay down your heavy burdens
Confess your sins and ask forgiveness
Call for Jesus; he will surely answer

Come and humble yourself before him
He's the mighty God who hates evil
Worship and glorify his great name
Call for Jesus; he will surely answer

The Holy Spirit is with us now
He said: "I will always be with you"
Our Lord is always ready to help us
Call for Jesus; he will surely answer

Lyrics & Music: Şaban Ok

YOU ARE HOLY

The fragrance of your name is sweet
Your depth of mercy strong and deep
We are amazed at your kindness
O come and make us like new
Refreshen us

You are holy, you are holy
We give you praise
Our Lord and our God

Just as our bodies need daily bread
So our spirits also hunger, too
Graciously feed us now with your Word
The taste of it is sweeter than honey

Lyrics & Music: Şaban Ok

THE ONE WHO SITS ON THE THRONE

The One who sits on the throne
Is our King
Come kneel before him
Glorify the Lord

Hallelujah, hallelujah
Say hallelujah

Salvation, grace and might
All is from our Lord
He is the Maker of everything
He rules
Praise him all, young and old
He is our Savior

Lyrics & Music: Şaban Ok

YOU ARE HOLY AND WE LIFT UP YOUR GLORIOUS NAME

You are holy and we lift up
Your glorious name, O Savior
Earth and heaven, valley and hill
Give you all their praise, Savior

You, being perfect, without sin
Laid down your life for us all
You bore torment and anguish
So the nations may be saved

We give you praise throughout the day
We lift up your name
Lamb of God, you are worthy
We give you praise and thanksgiving

Lyrics & Music: Şaban Ok

WHY ARE YOU SO DOWNCAST, O MY SOUL?

Why are you so downcast, O my soul
Why are your tears falling, O my soul
Have faith in God
And put all your trust in him
Because he's my Savior and my God
I will come with praise and prayers
Before him

Send me your light and your truth
Let them bring me to your throne of grace
Let them bring me to your holy mountain
There I'll glorify you, Lord

Why are you so downcast, O my soul?
Why are your tears falling, O my soul?
God is my refuge and my shelter
I will not fear
Because the Lord is on my side
His goodness will follow me all my days

Lyrics & Music: Şaban Ok

IN THIS WORLD, O FRIEND OF MINE

In this world, O friend of mine
You wander without plan or purpose
God sent Jesus to Golgotha
With your sins on his shoulders

O, he willingly accepted death
For your soul's salvation
He rose again from the grave and
Was caught up into the heavens
So you may live always

Open up your eyes, open up your eyes
Then you will be able to see
The mighty love of God for you

Believe in Christ, the Redeemer
Creator and the source of life
He will heal your afflictions
The Lord Jesus is life himself

He stands at the door of your heart
Waiting for you to open the door
If you invite him in, his Holy Spirit will enter
Into your heart today

Lyrics & Music: Şaban Ok

LET THE NATIONS REJOICE

Let the nations rejoice
He came to life from death
Rise up from every corner of the world
Prepare to receive the Good News

He is Jesus, the Savior
He is the Son of God
In order for us to be saved
Jesus sacrificed his life

Praise to the Lamb of God
He holds our hand and
Never lets us down
He gave us the Holy Spirit
He came into our hearts and
Lives within us

Lyrics & Music: Şaban Ok

DAILY WE COME BEFORE YOU

Daily we come before you
Our hearts melt in your light
We humbly confess our transgressions
Forgive us, O Jesus Christ

Forgive us, O Jesus Christ
Forgive us, O Jesus Christ

We know you will not shame us
Your blood has brought us new life
We are not without hope; you have mercy
Make us clean again, Jesus Christ

You are the Good Shepherd
We are your own sheep
Our food each day comes from you
We praise and thank you, O Jesus Christ
We praise and thank you, O Jesus Christ

Lyrics & Music: Şaban Ok

JESUS IS MY BELOVED

For thousands of years
People have been miserable and oppressed
Since Adam and Eve, we have been slaves
We have been slaves and sinners

Christ Jesus is my beloved
Christ Jesus is my friend
Christ Jesus is my God
Christ Jesus is my Savior

Christ Jesus came to earth
He sacrificed his life for us
They pierced his hands and feet
We have been saved from our sins

Lyrics & Music: Şaban Ok

TODAY IN THE CITY OF DAVID

Today there is a joyful celebration
In the city of David
Angels are celebrating it in the skies
An angel spoke to shepherds living
In the fields
This child is the Savior of all nations

My good news for you
Is the same as to the shepherds of old
Our Savior has arrived
Come along ev'ry nation, look for him

My Lord sits not on thrones nor in palaces
His companions are sheeps and goats
And lambs

For our sake he came to live on earth
We should open the door of our hearts to him

Thank you, my God, that you heard my prayer
My eyes have seen your salvation
This child is the light for every nation
Thanks to your Son, God, I'm free, I'm free

Lyrics & Music: Şaban Ok

Gotin / Söz / Lyrics: Şaban Ok
Muzik / Müzik / Music: Şaban Ok
Solist / Solist / Soloist: Fırat Başkale
Vokal / Bayan Vokal / Background vocalist: Zeynep Varlık
Baxlema / Bağlama: İbrahim Avciođlu
Balaban / Mey; Bilur / Kaval / Flute: Muhlis Uçar
Dahol/Davul; Perküsyon/Perküsyon/Percussion: Serdar Esur
Gitar / Guitar: Cumali Şayak
Keman / Violin: Serdar Budak
Synth + piyano / Synth + piano: Zana Tepe
Çêkirin / Yapım / Production: Kalan Müzik
Prodüktor / Yapımcı / Producer: Sue Whittaker
Akorkirin+Derhêner+Mix / Düzenlemeler+Yönetmen+Mix/Recording & mixing: Zana Tepe
Mastering: Pieter Snapper / Babajim Istanbul Studios and Mastering
Gotinên wergera İngilîzi / İngilîzce sözleri çeviri / Lyric translations to English: Sema Yazğan
Gotinên wergera Tirkî / Türkçe sözleri çeviri / Lyric translations to Turkish: Şaban Ok
Grafik / Grafik / Graphic art: GrafikOnline Görsel Tasarım Hizmetleri
Çapkirin / Basım / Printing: FRS Matbaacılık
Li Wanê hatiye qeyd kirin / Van, Türkiye'de kaydedilmiştir / Recorded in Van, Turkey

1. TU BIKEVÍ TENGASIYÉ 2.34
SIKINTIYA DÖŞERSEN
CALL FOR JESUS, HE WILL SURELY ANSWER
2. TU PİROZ Î 4.18
SEN KUTSALSIN
YOU ARE HOLY
3. EWÉ LI SER TEXT RUNIŞTÎ 4.13
O TAHT ÜZERİNDE OTURAN
THE ONE WHO SITS ON THE THRONE
4. TU PİROZ Î Ü EM NAVÉ TE BILIND DIKIN 4.00
SEN KUTSALSIN BİZ ADINI YÜCELTİRİZ
YOU ARE HOLY AND WE LIFT UP YOUR GLORIOUS NAME
5. ÇIMA XEMGÎN Î CANÉ MIN? 5.00
NEDEN ÜZGÜNSÜN EY CANIM?
WHY ARE YOU SO DOWNCAST, O MY SOUL?
6. EY HEVAL LI DINYAYÉ 3.07
EY ARKADAŞ DÜNYADA
IN THIS WORLD, O FRIEND OF MINE
7. BILA GELAN ŞA BIBIN 3.27
ULUSLAR SEVİNSİN
LET THE NATIONS REJOICE
8. HER ROJ EM TÊNE BER TE 3.08
HER GÜN ÖNÜNE GELİRİZ
DAILY WE COME BEFORE YOU
9. İSA MESİH YARÉ MIN E 4.46
İSA MESİH YARIMDIR
JESUS IS MY BELOVED
10. ÎRO LI BAJARÉ DAWİD 4.18
BUGÜN DAVUT'UN KENTİNDE
TODAY IN THE CITY OF DAVID

Nextê temam : 38.51